

ZEROs innspill til Clean Industrial Deal

Dato: 14. Januar 2025

Kontakt: Anne Marit Post-Melbye og Martine Mørk

ZERO takker for muligheten til å gi innspill til Norges arbeid med kommende *Clean Industrial Deal*. Det er positivt at det etableres en plattform for innspill og dialog, og at Norge jobber for å bevare interesser som bidrar til å kutte utslipp og omstille norsk økonomi og eksport.

ZERO anbefaler at Norge jobber for å bygge på videre på en styrket grønn konkurransekraft, og mulighetene som ligger i klimaomstillingen. Industri med lave utslipp, og strategisk viktige klimateknologier og ressurser, bidrar til internasjonalt styrket konkurranseevne og er samtidig geopolitisk viktig.

Klimaomstillingen gir både muligheter og utfordringer, og ZERO mener det er særlig tre temaer som er avgjørende fra norsk side i arbeidet med Clean Industrial Deal. I tillegg til å jobbe opp mot EUs arbeid, er det samtidig viktig at det er på plass en nasjonal klima- og industripolitikk som styrker de felleseuropeiske rammebetingelsene.

1. Rammebetingelser som styrker et fungerende kvotesystem

Det ble i det europeiske kvotesystemet i 2023 verifisert cirka 1,1 milliarder tonn CO₂-utslipp (*European Environment Agency*). Kvotepreisen har stor volatilitet, og dette innebærer økonomisk risiko for store klimainvesteringer. Med EUs klimapolitikk vil tilgjengelige kvoter reduseres til null frem til 2040. Det innebærer en stor omstilling for industrien i Europa, og betydelig politisk usikkerhet.

Det haster at Norge følger andre europeiske industriland og får på plass klimapolitikk som støtter utslippskutt i industrien, slik for eksempel Tyskland, Frankrike, Nederland og Danmark gjør. Et punktutslippsprogram i Enova og en auksjonsordning som støtter realisering av utslippskutt og CO₂-fjerning, vil bidra til raske og store utslippskutt fra industrien i Norge. Store og raske utslippskutt er avgjørende for å bygge videre på et fungerende kvotesystem, og vil bidra til å muliggjøre og sikre den politisk etablerte utviklingen i EUs kvotesystem.

For Norge kan EUs kvotesystem muliggjøre store utslippskutt og nødvendig omstilling av industrien. Det vil være en utfordring å bevare og videreutvikle konkurransedyktig industri i Norge (og Europa) hvis det ikke kommer på plass rammebetingelser som styrker og muliggjør et kvotesystem som går til null.

2. Ny grønn industri skal omstille norsk økonomi

I 2024 var 60 % av norsk eksport fra olje og gass¹. I tillegg til at olje og gass dominerer norsk økonomi, er dette også en barriere for å lykkes med å bygge ny grønn industri. Ressurser, arbeidskraft og kapital er bundet i olje- og gassproduksjon.

Regjeringen har pekt på ni norske innsatsområder i grønt industriløft; havvind, hydrogen, batterier, CO₂-håndtering, energieffektiv prosessindustri, solindustri, bioøkonomi, manufacturingindustri og grønn skipsfart. Det er de siste få årene blitt tydelig at den internasjonale konkurransen om å tiltrekkes ny grønn industri er betydelig. ZERO minner om at dette er ekstra utfordrende for en oljedominert økonomi som Norge. Dette forsterkes ytterligere av den strategisk viktige rollen Norge har i Europa med gassforsyning.

Skal Norge lykkes med å realisere ny grønn industri, må det muliggjøres av et bredt virkemiddelapparat, tilgang til risikoavlastende kapital eller risikolån, og raskere behandling av konsesjonssøknader med faste tidsrammer. Samtidig er det behov for å dempe olje- og gassdominansen. I sum kan dette bidra til å omstille norsk økonomi, og økt verdiskaping. Dagens internasjonale konkurransesituasjon, og betydelige subsidier i flere regioner, er en utfordring for å realisere ny grønn industri i Norge.

3. Fornybar kraft forblir et konkurransefortrinn

Tilgang til rimelig kraft har historisk vært et viktig norsk konkurransefortrinn. At det norske kraftsystemet er fornybart, er et ytterligere konkurransefortrinn for flere industrier i dag (som for eksempel aluminium og hydrogen).

Et fornybart kraftsystem med lave priser kan imidlertid bli en ny normal i flere regioner, og den norske posisjonen utfordres av flere regioner hvor det bygges ny fornybar kraft til lavere priser. Tilgang til rimelig, fornybar kraft er det viktigste konkurransefortrinnet for industri på sikt, også utover subsidier.

ZERO mener derfor Norge må bevare en kraftsituasjon med tilgang til fornybar kraft til konkurransedyktige priser, for å realisere både ny grønn industri som kan kutte utslipp i andre sektorer, og realisere energikrevende utslippskutt i eksisterende industri. Det er en utfordring at både kraftkrevende prosjekter som kutter utslipp i eksisterende industri og ny grønn industri, i flere tilfeller har utfordringer med tilgang til kraftnett og nødvendig infrastruktur. Dette bidrar til utsettelse og risiko.

I tillegg til kraftpris, er den generelle energiprisen en utfordring for industrien. Europa er i økende grad avhengig av import av LNG, noe som gir betydelig høyere gasspriser i Europa enn for eksempel i USA. Det er en stor ulempe for industrien, som både bruker gass direkte og som blir eksponert for høye gasspriser gjennom strømprisen. Det er bare et mer fornybart energisystem som kan kompensere for Europas eksponering mot høye gasspriser.

¹ Tom. November (SSB, 14.01.2025, *Utenrikshandel med varer*)